

8.Sınıf TC İnkılap Tarihi Konu Özetleri

2.Ünite : Milli Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar
4.Bölüm : Kuva-yi Milliye Hareketi

a. Kuvâ-yı Millîye'nin Oluşumu

Osmanlı Devleti, işgalci güçler tarafından yok edilmeye çalışılıyordu. Ülkemiz günbegün, İtilaf Devletleri tarafından işgal ediliyordu. Bu aşamada Türk milletinin bağımsızlığını elinden almak isteyen düşmana karşı birlik ve beraberlik içinde hareket edilmesi gerekiyordu.

Millî birlik ve beraberlik; milleti oluşturan ve bir arada yaşayan kişilerin, karşılıklı sevgi ve saygı duygusu ile birbirine bağlanması ve ortak amaçlara yönelmesiyle gerçekleşebilirdi. Kurtuluş Savaşı'nın başlangıç aşamasında Türk milletini millî birlik ve beraberlik konusunda birleştiren en büyük duygu ise bağımsızlık ihtiyacı idi. Millet olarak bu duygunun en yoğun hissedildiği günler yaşanıyor.

Türk halkı, savunmasız kalan ve işgale uğrayan vatanın göz göre göre parçalanmasını kabullenemezdi. Bu amaçla Türk halkı bir yandan mitingler düzenleyip bir yandan da işgal bölgelerinde direniş cemiyetleri kurmaya başladı. İşgale uğrayan bu bölgelerde, vatani koruma ve bağımsız yaşama arzusu neticesinde Türk halkı tarafından kurulan direniş kuvvetlerine **Kuvâ-yı Millîye** (Millî Kuvvetler) denir.

Kuvâ-yı Millîye, düzenli bir ordu olmayıp eli silah tutan herkesin katıldığı gönüllü, vatansever gruplardı. Osmanlı ordusunun terhis edilen askerlerinden ve halktan oluşan Kuvâ-yı Millîye'nin ihtiyaçları da halk tarafından karşılanıyordu. Bölgesel nitelikli kurulan Kuvâ-yı Millîye birlikleri, sadece kendi bölgelerini düşmana karşı korumayı amaç ediniyordu.

Ancak Kuvâ-yı Millîye birlikleri, belirli bir merkezden yönetilmemeleri ve askerlik tekniğinden yoksun olmaları nedeniyle işgalleri sadece yavaşlatabildiler. Düşmanın ilerleyişini kesin olarak durduramadılar. Bu yüzden TBMM'ye bağlı düzenli ordu kurulduktan sonra Kuvâ-yı Millîye hareketi sona erdi. Fakat halkın Kuvâ-yı Millîye hareketini oluşturduğu andaki heyecan, millî birlik ve beraberlik duygusu Kurtuluş Savaşı kesin olarak kazanılıncaya kadar devam etti.

b. Millî Mücadele'de Cemiyetler Millî Cemiyetler

Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra Anadolu'da başlayan işgallere karşı Türk halkı, bölgesel cemiyetler kurmaya başladı. Kurulan cemiyetler; kendi bölgelerini düşman işgaline karşı savunmak, bölge halkı arasında dayanışma sağlamak ve zararlı cemiyetlerin çalışmalarını önlemek amacıyla taşıyordu. Ayrıca bu cemiyetler, Türk halkının bağımsızlık davasını diğer milletlere duyurmak için çalışmalarda da bulunuyordu.

Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti: Düşman işgaline karşı kurulan ilk cemiyet, Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'dir. Bu cemiyet, Trakya Bölgesi'nde Rumların Türk halkına verecekleri zararları engellemek, bu bölgenin Yunanların eline geçmesini önlemek amacıyla taşıyordu.

İzmir Müdafaa-i Hukuk-u Osmaniye Cemiyeti: İzmir'de kurulan bu cemiyet, bölgenin Yunanistan'ın eline geçmemesi için çalışmalarına başladı. Cemiyet, Batı Anadolu Bölgesi'nde Türklerin çoğunlukta olduğunu, dünya kamuoyuna duyurmaya çalıştı. Bu cemiyetin çalışmaları sonucu, bölgede bir Kuvâ-yı Millîye hareketi oluşturuldu. Ayrıca İzmir'in işgalini önlemek amacıyla Redd-i İlhak Cemiyeti de mücadele etti.

Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk-u Millîye Cemiyeti: Bu cemiyetin amacı, Doğu Anadolu Bölgesi'nin Ermenilere verilmesini engellemek, bölgedeki Ermenilerin bölücü çabalarını sona erdirmektir. Ayrıca bu cemiyet, Doğu Anadolu'nun tarihi ve kültürü ile Türk yurdunun ayrılmaz bir parçası olduğunu tüm dünyaya ilan ediyordu. Kurtuluş Savaşı öncesi Erzurum Kongresi'nin gerçekleştirilmesinde bu cemiyetin büyük yardımları görüldü.

Trabzon Muhafaza-i Hukuk-u Millîye Cemiyeti: Cemiyet, Rumlar tarafından Karadeniz bölgesinde kurulmak istenen Pontus devletini engellemek amacıyla Trabzon'da kuruldu. Cemiyetin diğer bir amacı da Rumların saldırılarını ve taşkınlık hareketlerini durdurmaktır.

Kilikyalılar Cemiyeti: Cemiyet, 1918 yılında İstanbul'da kuruldu. Cemiyetin amacı, bölgede Fransız işgalini ve Ermenilerin devlet kurma çalışmalarını engellemektir. Ayrıca Adana ve çevresinin işgalini önlemek ve yöredeki halkı direniş için örgütlemektir. Kilikyalılar Cemiyeti, millî bilinci uyandırmak için basın yayın yolu ile propaganda faaliyetlerinde bulundu.

Millî Kongre Cemiyeti: Bu cemiyet, Anadolu'nun Mondros Ateşkes Antlaşması ile başlayan haksız işgalini basın yayın yoluyla dünyaya duyurmayı amaçlıyordu. Cemiyet, silahlı direnişten çok, millî birliğin sağlanması yolunda gazete ve dergiler çıkararak Millî Mücadele'ye katkıda bulundu.

Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti: Bu cemiyet, yaptığı miting ve propagandalar aracılığıyla bağımsızlığın kazanılması yolunda Millî Mücadele'ye destek vermiştir.

Unutmayınız

Yararlı Cemiyetlerin Ortak Özellikleri

- Bu cemiyetler, bölgesel nitelikli olarak kuruldu.
- Kendi bölgelerinin Türklere ait olduğunu toplantı, miting, propaganda ve yayın gibi etkinliklerle duyurmaya çalıştılar.
- Yararlı cemiyetler, bölgesel nitelikli olduğundan bağımsızlık yolunda ortak hareket edemediler.
- Vatanın kurtarılması için çalışan bu yararlı cemiyetler, Mustafa Kemal tarafından Sivas Kongresi'nde **Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti** adı altında bir araya getirilerek tek çatı altında toplandılar.

Millî Varlığa Düşman Cemiyetler

Azınlıkların Kurduğu Cemiyetler	
Adı	Amacı
Mavri Mira Cemiyeti	Kelime anlamı “kara kader” olan bu cemiyet, İstanbul’da Fener Rum Patrikhanesinin koruyuculuğunda kurulmuştur. Cemiyetin amacı Megali İdea (Büyük Düşünce) emelini gerçekleştirmektir. Yani İstanbul, Trakya ve Batı Anadolu’nun Yunanistan tarafından işgal edilmesini sağlamaktır. Bu amacı gerçekleştirmek için Rumlardan oluşan çeteler kurarak Batı Anadolu’nun Yunanlar tarafından işgaline destek verdi.
Rum Pontus Cemiyeti	Merkezi Samsun olan bu cemiyetin amacı, Doğu Karadeniz’deki Türk topraklarında Pontus devletini yeniden kurmaktır.
Etnik-i Eteryacı Cemiyeti	Anadolu topraklarını Yunanistan’a katmak ve işgali kolaylaştırmak istiyordu.
Hınçak ve Taşnak Cemiyeti	Ermeni patriği Zaven Efendi tarafından kurulan bu cemiyet, Doğu Anadolu’da bir Ermeni devleti kurmayı planlıyordu. Bu amaçla bölgede silahlı çeteler oluşturuldu.
Alyans İsrailit ve Makabi Cemiyetleri	Osmanlı Devleti’nde yaşayan Yahudilerin ekonomik ve sosyal çıkarları korumak için açılmış olan cemiyetlerdir. Ayrıca Yahudiler tarafından Filistin’de bir devlet kurmayı amaçlayan Osmanlı Göçmen Kumpanyası kurulmuştur.

Millî Mücadele’ye Karşı Olan Cemiyetler	
Adı	Amacı
Sulh ve Selamet-i Osmaniye Cemiyeti	Bu cemiyet, Osmanlı Devleti’nin varlığını devam ettirmesi için padişahın emir ve isteklerine uyulması gerektiğini savunuyordu.
Teal-i İslam Cemiyeti	İngilizlerin yardım ve desteği ile kurulan bu cemiyet, hilafet ve saltanatın güçlendirilmesi gerektiğini savunuyordu.
İngiliz Muhipleri Cemiyeti	Osmanlı Devleti’nin İngiltere’nin koruması altında (manda ve himaye) varlığını devam ettirmesi gerektiğini savunan bu cemiyetin üyeleri arasında Osmanlı devlet yöneticileri de bulunmaktaydı.
Hürriyet ve İtilaf Fırkası	Bu cemiyet, Millî Mücadele’nin karşısında yer aldı. Osmanlı Hükûmeti ile ortak hareket etti.
Wilson Prensipleri Cemiyeti	ABD mandasını savunan bu cemiyetin merkezi İstanbul’da bulunuyordu. ABD gibi güçlü bir devletin himayesine girilirse Osmanlı Devleti’nin kurtulacağı düşüncesi bu cemiyet üyeleri tarafından savunulmaktaydı.
Kürt Teal-i Cemiyeti	Güney Doğu ve Doğu Anadolu Bölgelerinde bağımsız bir Kürt devleti kurmak isteyen bu cemiyete İngiltere Hükûmeti tarafından destek veriliyordu.